

Սոցիոլոգիայի մեջ տևողական կա, ըստ որի՝ որպես բարձր են մեծահարուսաների կամ օլիգոարխների առանձնաների դաշտավայրերը, այսին ցածր է հասարակության ներսի՝ մեկը մյուսի նկատմամբ ունեցած վստահությունը։ Զաղաքամայր Երևանի բնակչութերը հրաշալինեն զիտեն բոլոր այն թաղանակները, որտեղ բարձր դաշտավայրերի ու ցեղեղ առանձնաների դակաս չկա։ Մինչեւ 2018-ի իշխանափոխությունն այսօրվա իշխանավորները փողոցներում սոցիալական անարդարության մասին են բարձրագործում, խոսանում, թե «կողեկա առ կողեկ հետ են բերելու», բանդելու են բոլոր ժեսակի դարձությունն ու մեծահարուսաների առանձնաներն աղքաներին բաշխեն։ Իշխանության հետ լեզու չգտնող մեծահարուսաների նկատմամբ սկսված իրավական գործընթացն են այժմ նրանք որպես «արդարությունը

Փաշի

Սկանդինավյան երկրներում, օրինակ, առհասարակ դարիստներ չկան. այստեղ մարդիկ միմյանց նկատմանք անվստահությունը չեն հանդուրժում: Մեր երկրում սակայն 2018-ից հետո ոչ միայն չվերացան դարիստները, այլև, ավելին, Փաշինյանն, օրինակ, կառավարական առանձնատան հսկողությունը մի քանի անգամ ուժեղացրեց, նախկին վարչապետ Յովիկ Աբրահամյանին դատկանող Մոնումենտի առանձնատունն

Այանի կաքինետը բարձր պարիսպների նոր և շաճող սահմանեց

Էլ «իշխանության սրտի» գործարար Նարեկ Նալբանդյանը անցավ։ Մաթեմատիկայում սա «Գումարինելի տեղը փոխելիս գումարը չի փոխվում» բանաձեռուկ է արտահայտվում։ Փաշինյանի թիմակիցները նույնութեան չփիճացան բարձր դարիստների գայթակղությանը։ Մամուլը մեկ ան-

զամ չէ, որ իրադարձել են
քՊ-ական ամենատարեց
դաշտնախների՝ Ընդ կառուց-
վող կամ արդեն կառուցված
առանձնահների լուսանկար-
ները: Նրանից, իհարկե, հնարա-
վոր բոլոր ձեւերով ասում են
թե դա իրենց հետ որեւէ կապ
չունի, բայց ժողովրդական
խոսիվ ասած՝ ծովին առանց

կրակի չի լինում: Առանձնաս-
մերից բացի Փաշինյանի թի-
մակիցները, որ մինչեւ 2018-ը
Երեւանում վարձով էին ադ-
րում, նեկը մյուսի հետեւից
սկսեցին բնակարաններ ձեռք
բերել: Չորոշինակ դաշտա-
նության նախարար **Սուրեն**
Պաղիկյանը, որի՝ նորակա-
ռուցում ձեռք բերած բնակա-
րանի գինը 200 հազար դր-
լարն անցնում է: Սա փաստո-
ւեն, ազգային **այիբ** է. ամեն
եկող նոր մտածում է այս ա-
վելի բարձր դարիստ կառու-
ցելու մասին, գուցե որովհե-
տեւ վստահ չէ, թե դաշտունը
թողնելուց հետո հարեւաններն
ու հասարակությունն առհա-
սարակ ինչ աչֆու են նայելու
իր՝ «արդար frshինով ստեղծա-
ծին»:

ՄԵՎԱԿ ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ

⇒ 1 Հակառակը, վերջին դեղում,
ուստի հետեւում օրծութեաց-

ուսադիր ուստանլով գործըքաց-
ներին՝ մենք կարող ենք վկայել, որ նրանք
հիանալի գիտեն բոլոր այն տեխնոլո-
գիաները, որոնք թույլ են տալիս կառա-
վարել բաղաբական միավորներին (բո-
լորին անխսիր) եւ հասնել նրան, որ
ԶԼՍ-ները ոչ թե իրականությունը տեղե-
կացնեն սեփական հանրությանը, այլ
ինչորս ողջ աշխարհում, աղատեղե-
կացնեն, աղակողմնորութեն, վախ ա-
ռաջացնեն, անվստահություն սերմա-
նեն՝ սեփական ուժերի նկատմամբ,
այդիսկզ հանրության ուժերից վերա-
հաճարելով տեղի ունեցող գործընթաց-
ներին ընդունակալու: Ինչն էլ հիմա տ-
դի է ունենում մեր հանրություն՝ երբ ոչ
ո՛վ իրական հակադրություն կամ դիմա-
կայություն ցույց չի տալիս Արցախի
համձննանը կամ Դայաստանում ու
Դայաստանի շուրջ տեղի ունեցողին: Ու
հանրության զգալի հասկածը, ինչորս
առաջիններ առաջ, այժմ էլ մեն-մին
միջոցից է օգտվում՝ չխառնվել կատա-
վողին, եթե հնարավոր է՝ արտագաղթել
ու նվազալ միայն դատերի տակ կամ այլ
երկիր արտագաղթելուց հետո:

Բայց Վերադաշնամբ մեր գլխավոր հարցադրմանը, ինչո՞ւ են հնարավոր այդուհի մտերը, այս էլ կարչադեմի և լուսոհա:

Նախ ասեմ, որ Ես ի սկզբանե փոփոխությունների կողմնակից եմ եղել, ու ինձ ահավոր զգեցրել էին անցյալի կեղծ, կոռումդացված եւ նորմանարդկանց ճանապարհը փակող բարերը: Բայց սարսափելի դատերազմից ու նրա ելից հետո դրամի անգամ ոչինչ են՝ մեր իշխանության դրսերած անձարակության եւ մեզ այս կարգի անդուռության հասցենու համեմատ: Իսկ ընդհանուր անդուռությանը, հուսախարսությանը վերջին հարվածներն են ամիս այստիսի մանր-մուն ցորիխները, ինչորիսին վարչադեմի ժիկոնց ելլույթն էր «Հնարավորություններ և խոշնողություններ. կանանց տեղն ու դերը Հայաստանում» հավակնոց վերնագրով:

համաժողովին:

Նախ ուզում եմ հարցնել՝ ի՞նչ հնարավորություն, ամեն տեղ խոչընդունակ է, եթե մասմակածներին եւ վիճակներին երկրորդ ժողովածում եմ ուղարկելու ժամարան, հայրուից ավելի գեղանկարչական աշխատանքների հետինակ եմ, իսկ ուրաջ միայն խոչընդունակ է, իին ուրտասային նաֆիաներն են ամենուր, ուրունի փակում են բոլոր ձանալպարհներն իրենց հացին սպառնալիք թվացող ամեն նեկի համար: Նայեմ Քանրային հեռուստաեսություն հրավիրվող հյուրերին՝ հաշված մօքի կողմէ և այս մաս-

Երջանիկների դժբախտությունը

ոչ ոք ոչ կարդում է, ոչ լսում

Այսպիսի ելույթ ունենալիս միշտ դեմք է նկատ ունենալ, որ սխալ կողեւ ըլ իրական հակագրեցության լից ունենալ, իսկ իրեն Երջանիկ համարողները մի ակնթարթում կարող են դժբախտի վերածվել, ինչու դատերազմն արեց մեր համար դեմքում: Ես հայ կյանքով միշտ առաջ եմ նայել, Երեխան ներիս ազատամիտ դաստիարակել, սիրել անձի ազատ ինքնադրսելորման նաև ուր օդը, քայլ Երեք ժայլ չեմ արել ինքնի նույթան կողերի վրայից լին տալու, որից մի ժայլ այն կրոն ազգային չղափական ներուրունն է:

Այս անգամ ես դեմք է գրեի անցած
կիրակի Ծուշիի տակ ադրբեջանցիների
կատարած դիվերսիային (որին զոհ
գնաց Երեւ հայորդի) ժամանակին չդիմ
մակայելու, Եվրոպացիների՝ հայկա-
կան խնդիրներով իրարամերժ մուտքա-
ցումների, Արցախում եւ նաև Շուշը Տեղի
ունեցող՝ hrnf վասնգավոր գործընթաց-
երից մասնաւութեան պահը՝ Արցախում

Առ սրումի, տարածօջանի բուժն
խճորումներից Հայաստանի բացակա-
լինելու, Եվրոպաների Եւ ռուսների Վրա-
հուս չդնելու հերթական աղացույցնե-
րի ու մեր մենակության մասին, սա-
կայն երեսն եւ էլ են հունից դուրս գա-
լիս՝ Տիհմազ:

Ու գրել են բարի նողասկզբ, սթա-
փեցմելով համար, այլապես՝ տուրքը ե-
ղած քննողներից ոչ ո՛վ նման բան չի
լսի:

7.4.- Այնուամենայինիվ՝ մարտի 5-ի ահարեկչության վերաբերյալ կառավարության նիստի ժամանակ վարչադիրը գնահատականը փոխանցենք, ըստ որի Աղրբեջանի նախական, այդուհիսով, բանակցությունների վիճեցումն է, կերծ աղացուցներ ներկայացնելով, թե Քայաստանը գեներ ու զինամբեր է Տեղափոխում Արցախ, արյունու ահարեկչությամբ նոր խոսությունների ձևավորումը, Միջազգային դատարանի վճռի չկատարումը Լաշինի միջանցքն անհաղղաղ բացելու վերաբերյալ: Փաշինյանը գտնում է, որ անհետաձգելի է դառնում միջազգային խաղաղարանների հրավիրումը Լաշինի միջանցք, իսկ դե մենք (Քայաստանը) խաղաղության օրակարգին հավատարիս ենք:

Իսկ որ վարչադեմական այս խոսպահն կարող է հետևել նոր ահարեկչություն Արցախի դեմ, սա չժեթք է բացառել, բանի որ մարդի 5-ի ահարեկչութանը վասներամբ որպես հարաբարարա-

թյան չվասկուլ ռուս խաղաղագուների կրղմից հավանաբար ինչ-որ ենթատիս ուներ եւ հաջորդել է Եվրոպացի դաշտոնյաների այցերին մեր տարածաշրջան: Իսկ Արցախ-Աղրբեջան շփումների անհաջող բովանդակությունը, Դայաստանի՝ կողմից դիսորդի դերի ստանձնումը ներայալ, ոչ մի հուսադրութանի ստամանում տեղ չեն թողնում: Այ եթե Դայաստանում կարողանային իրենց մեջ ուժ գտնել՝ ճանաչեն, լու Արցախի անկախությունը, հավասացած ենք, Տրամագծորեն շատ բարեկիութեան՝ մեր կանխատառությունը առաջիկա շարադր լարված ու անակնկալներով լի է լինեն: Մանավանդ՝ Կրաստանում օսարելկրյա լրտեսների մասին օրինագծի շուրջ բռնկված ռուս-արենայան հրահրումներում կարծես արեմուտքն է հաղթում, ուստեղի համար տարածաշրջանային հետեւաններով: Մեր ուղղությամբ անհանգիս շարժումներ չկիցնեն:

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱՆ

Digitized by srujanika@gmail.com

Վերջին ամիսներին բաղադրական որոշ զարգացումներ են կան ամրապնդելու թշնամիների հանրետ ուժեցած Հայաստանի դիրքը: Ի նկատ ունենք Արդարադատության միջազգային դատարանի վճռող Հայաստանի տարածում Եվրոպի միության 100 դիտորդների սեղակայումը եւ Ֆրանսիայի խորհրդարանի երկու դալասների Սենատի եւ Ազգային ժողովի ընդունած որոշումները: Դրանց գրանցած թուրքայի (նաև Սիրիայի) նահանգները հիմնահատակ ավելած ուժեղ երկրաշրջ որոշ առումնով սահմանափակեց իր հարեւանների նկատմամբ որդեգրած թուրքայի ազեսիվ դիրքորոշումո:

Սակայն, հակառակ այս զարգացումներին, Ադրբեջանը մերժում է բացել Լաշինի միջանցքը, որը նա արգելափակել է դեկտեմբերի 12-ից սկսած։ Ավելին, նա էլ ավելի է թեժացրել իր հոեսորաբանությունը եւ անընդհատ հրազենային ընդհարումներ է իրականացնում հայկական կողմի դեմ, ինչը նշանակում է, որ նևկած զարգացումները ոչ մի ձեւով չեն ազդում Ադրբեջանի դիրքորոշման վրա եւ փոփոխության չեն ենթարկում տարածաշրջանի բաղադրական ճբնուորքը գնահատելու նրա ընկալումներն ու գործելակերպը։ Դրա համար, անոււծ, կան ներհատուկ դաշտաներ, որոնցից առաջինը այն է, որ **Ալիելը** Հայաստանին համարում է դարչված կողմ եւ ձգտում է Երեւանից դոկել հնարավոր առավելագույն զիջումներ։ Հաջորդը Ռուսաստանի վրդովումնն է Արեւմուսիի հետ Հայաստանի ձեռք բերած դայմանավորվածությունների նկատմամբ, որոնց Մոսկվան երրորդ երկրի՝ Ադրբեջանի միջոցով է արձագանքում։ Ռուսաստանը չի ընդունում, որ Հայաստանը Արեւմուսիին դիմելուց բացի ուրիշ ելք չուներ, բանի որ Ռուսաստանի դեկավարած ԵԱՀԿ-ն, որին անդամ է Հայաստանը, Վարականորեն մերժել էր թիկունիք կանգնել Հայաստանին մի անգամ։ Հարաբերությունները էլ ավելի սրբության մեջ կառուցի որոշ անդամ երկրների դեկավարած ընորհավորել էն Ալիելին իր սանձազերծած 44-օրյա դաշտերազմում տարած վճռական հաղթանակի առնչութանը։

Երրորդ դատարքը, որը միշտ չէ, որ այնքան ակնառու է երբ խոսքը կովկասյան բաղադրականության մասին է, իւրայելի բաղադրական եւ ռազմական օժանդակությունն է Աղրբեջանին: Յակառակ Թուրքիայի ներկա դժվարին կացության, որը ժամանակավորապես սահմանափակել է նրա արտասահմանյան արկածախնդրությունների կարողությունը, Բաֆուն մեծապես իւրայելի վրա է հենվում Արեւուտիցից՝ մասնավորապես Ս. Նահանգներից իր արյունուն նախաձեռնությունների համար ներողամիտ վերաբերնունիցի արժանանալու համար:

Ադրբեյջանի դիմաց զիջումները նոր բռնությունների դրու են բացելու

ազդեցության գործնող, երբ ա-
մեն տարի բողոքում ենք Ազա-
տության աջակցելու ակտի
907 հոդվածի Ալեքսանդր Դեկ:

907 Դումակաղ զգացած լրա.
Իւրայելը Աղրբեջանի հա-
վատարիմ դասնակիցն է, ի հե-
ծովում իսլամական աշխարհի:
Բայում ոչ միայն իր տարածքն է
տրամադրել, որ իւրայելի հետա-
խուզությունը հետեւի Իրանի
գործողություններին, այլև
թույլ է սկզբ, որ այդ տարածքը
որպես հարթակ ծառայի Իրա-
նի Վրա հավանական հարձա-
կում իրականացնելու դարա-
գայում: Այս ճասին որոշ բա-
ցահայտումներ հրադարակել ե-
«Համարեց» օրաթերթ:

Եթե լարվածությունը իրանի եւ հրայելի միջեւ սրվի, Աղբեցանի դերակատարությունը էլ ավելի դարտադրի եւ անժամանի կրտանա հաևկաղես Հայաստանի վերահսկողության տակ գտնվող շշանների օլուտացումից հետո: Իրայելի կողմից մի քանի հրթիռներ իրանի վրա արձակելու լարված օրերից հետո լավատեսական նշաններ կային, որ իրանի միջուկային դպյամանագիրը կրկին օրակարգի հարց կրտանա, հաևկաղես այն բանից հետո, եթե իրանը թույլ սկեց, որ Ասմային էներգիայի միջազգային գործակալության գլխավոր նշօրեն **Ռաֆայել Գրոսին** այցելի իրան: Քայլ կարծես նրա այցելությունն ու մեկնաբանությունները հրայելի նյարդերի վրա են ազդել: Գրոսին նշել է, որ որում հրայելական հարձակում իրանի միջուկային կառուցյների վրա անօրինական է: Դրան վարտամա

ԲԵՆՅԱՄԻՆ **ՆԵՐԱՆՅԱՀՈՆԸ**
բացահայտ վրդովնումով ար-
ձագանել է՝ ասելով. «Շա-
ֆայել Գրոսին չափազանց
հարգարժան անձնավորություն
է: Սակայն նա չափազանց
անհարկի բառեր է օգտագոր-
ծում: Ի՞նչ օրենքի մասին է
խոսք: Միթե իրանին, որ բա-
ցահայտում մեզ կործանել է
ցանկանում, թույլատրվում է
օգտագործել կործանիչ գեներ,
որոնք մեզ կոչնչացնեն, իսկ
մեզ չի թույլատրվում դաշ-
տանել ինմայր մեզ: Ոչինչ չի
կարող կանգնեցնել մեզ, որ
դաշտանեն մեր երկիրը եւ
թույլ չաման, որ մեր թօնամինե-
րը ոչնչացնեն Կրեաների Պե-

Իւրայելի կառավարության խիս հակասական եւ ատելի դեկապարի վերնույցալ սաղրիչ հօենորաբանության ներք էլ ավելի է արժեւորվում Ադրբեջանի դերը: Խնչես Ադրբեջանում, իւրայելն էլ այս բռնակալի ձեռքում է դարձել ներքին խռովությունների անհանգիս վայր: Նավթով հարուս Ադրբեջանում կենսաճակարդակը ավելի ցածր է, քան Հայաստանում: Այնտեղ բաղադրական ընդդիմադիրներին բանաւորկում են: Իւրայելում Ներքանյահուի հշխանության ձգտելու անհազ ծարավը փորձում է հեղինակագրել Երկրի դատական համակարգը: Այդ դաշտառով էլ հայուր հազարավոր բաղադրակիներ բողոքի ցույցեր են կազմակերպում Երևանում: Միեւնույն ժամանակ իւրայելա-դադեստինյան լարվածությունը թժժանում է, հասնելով «Ինքրիֆադայի» հաջորդ դրսեւորման ճակարդակին, որին նողաստում է նաև դադեստինյան տարածմերում իւրայելցիների անօրինական ընակեցունը՝ Ներքանյահուի դրդունով: Կարծես նրա համար ժամանակը խիս դաշտի է, որդեսզի արտասահմանյան արկածախնդրության դիմի՝ զստելու հանար ներքին խռովարաբներին:

Բոլորովին անսպառ չէ ղա-
տերազմական մի նոր իրավի-
ճակ ստեղծել մոլորակի վրա,
մինչ մեկը արդեն մղվում է,
ևյալ դեղում Ուշրահնայում,
համարես երբ դրանով հա-
մայա մեկուսացել է տար-
ծաւողանում Իրանի մոտիկ

Եթե նոյնիսկ Թուրքիան ժամանակավորապես խաղից դուրս մնա, ապա Ռուսաստանը ու Իսրայելը ներկա կլինեն՝ օգնության ձեռք մեկնելու բավիրության մեջ արածաւրջանի միակ դեսությունն է, որի շահերը հաճահումչ են Հայաստանի շահերի հետ։ Սակայն Թեհրանի մերձեցումը կարող է վասնգավոր հետևանքներ ունենալ Հայաստանի հաճար, բանի որ այն հնարավոր է մեկնաբանվել որպես Իսրայելի եւ Ս. Նահանգների բաղադրականություններին ընդդիմանալու փորձ։ Այսպես որ, Հայաստանը իսկաման գործապիրությամբ դեմք է դադարանականացնելու համար։

Ներկայիս տարածաշրջանի ակտիվ խաղաղողմերը Իրանը, Ռուսաստանը, Թուրքիան եւ Արդեքանն են: Բացի Իրանից Հայաստանը թշնամական երկրներով է տօղապատված: Այդ դաշտառով էլ Արդեքանը ուժ է գործադրում՝ բազ իմանալով, որ անդամակից կմնա: Արեւուտեսն ու Եվրոպան բացի կարեկցանից եւ զորակցության հայտարարություններից այլ բան չեն կարող մատուցել Հայաստանին: Բացի այդ, Արդեքանն այժմ շատ ավելի արժեվակոր է իրեւ ուժանյութի աղբյուր ԵՄ-ի համար, որին հետեւանի Ռուսահնայում անցյալ տարվանից Ռուսաստանի սանձազերծած դաժան դաշտարազմի:

Ասցյալ շաբաթ Արցախի ներկայացուցիչները Ռուսաստանի խաղաղադահ ուժերի նախաձեռնությամբ, գնդադեմ Ասդրեց Կովկասի գրասենյակում հանդիդացին ադրբեջանցի ներկայացուցիչների հետ։ Դանդիդացն նղատակը որոց գործնական խնդիրների լուծումն էր եւ չէր ընդգրկում որևէ խաղախական հարց։ Այստղ բննարկվեցին Լաշինի միջանցի արգելափակումը վերացնելու եւ Ղարաբաղին զագի եւ էլեկտրականության մատակարարումները վերականգնելու հարցերը։ Նաեւ ադրբեջանական ներկայացուցիչներին Կաչեն եւ Շմբռոն համեմ մեկ ամգամվա այցելության թույլատվություն տալու հարցը։

Չնայած հարցերի կարգավորման առնչությամբ ո՞չ մի համաձայնություն չէր գոյացել, աղրեցանական կողմը հայտարարություն իրադարձեց, համաձայն որի Երկու կողմերը իր հանդիմել են Ղարաբաղի հայերին Աղրեցանի հասարակությանը ինտերելու հարցերը կարգավորելու համար: Եթե հայ ոսկիկանների սղանությունը այն գինն էր, որ ղարաբաղցիները վճարեցին այդ ինտերման գործընթացի ժամանակություններից հրաժարվելու համար:

Մարտի 6-ին Արցախի կառավարությունը նիս գումարեց լսելուց հետո Իլհամ Ալիբեկի վերջնագիրը, որտեղ ասվում էր, որ իսկեզրումից հրաժարվելը առաջ էր բերելու ավելի վաս վերաբերնումն դարձարահայությամբ: Այդուհանդեմ՝ Արցախի կառավարությունը որոշեց

իս զարավարությունը որոշաց
դահլիճնել իր ընտրած կուրսը
եւ հետանու լինել ինքնորոշ-
ման իրավունքի ձեռք բերմանը:

Աղրեջանի կառավարու-
թյունը մարտի 6-ի միջադեմի
համար մեղադրում է Արգախի
հայերին, որն իր Յայասա-
նից գենե են փորձել փոխադրել
Ղարաբաղը: Բարեբախտաբար,
կառավարությունը տեսագրում-
ներ եր կատարել, որտեղ հսակ
երեւում եր աղրեջանցիների
հարձակումը ոսիկանական
ավտոյի վրա: Նշենի, ի դեմ, որ
նոյենքերի 9-ի հայտարարու-
թյունը ոչ մի սահմանափա-
կում չի նախատեսում Լաշինի
միջանցով ադրամների փո-
խադրումներ կազմա- ➡ 5
կերպում:

ՍԵՎԱԿ ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ

- Պրն Գորգիսյան, այս օրերին Հայաստանում ու Արցախում, կարելի է ասել, առարկայական են դառնում «խաղաղության դայնանագրի» կամ «խաղաղության դարաշրջան բացելու» մասին խոսակցությունները։ Խաղաղ համակեցության ֆոնին, սակայն, Աղրենքանն ահաբեկչություն է իրականացնում Ստեփանակերտում ու ոսիկանների սղանում։ Ձեզ համար հասկանալի՞ է «խաղաղության դարաշրջան» ի՞նչ տես է ունենալու, ու ինչո՞ւ է այն ուրվագծով ձեր մատաւսկերում։

- Խաղաղության օրակարգը կարող է հաստատվել մի կերպ՝ Արցախի հայերի հրավումների դաշտանության գործում միջազգային մեխանիզմների ներդրմանը եւ Ադրբեյջանի ախորժակը զսողող բաղմանության միջոցով։ Դակառակ դեղում անհնարին կլիմի հասնել խաղաղության ու համակեցության, որովհետև արխիվաց մի լորոն ուս էի ուսում։

- «Խաղաղության դարաշրջանի» ֆոնին Աղրբեջանը նաեւ Հայագայի դատարանի որոշումն է անհետում ու շարունակում է փակ դահլիճ Արցախը ոչ միայն Հայաստանին, այլ նաեւ աշխարհին կաղող տրանսպորտային միակ հանգույցը: Մասն ինչ զնահատական կտավ:

- Πήση τωρινών ακτών από την παλαιά πόλη μέχρι την νέα πόλη της Αθηναϊκής περιοχής. Το έργο ολοκληρώθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα.

Ինչո՞ւ են «Իզվեսիա»-ն, «Պրավդա»-ն ու մյուսները
արցախյան խնդրի մասին սադրիչ
աղասեղեկատվություն սարածում

Արցախում տեղի ունեցող իրադարձություններին անմիջաբար մոտ ու տեղյակէ Ռուսաստանի զինվորականությունը՝ ի դեմս խաղաղապահ գորախնճի՛: Մարտի 5-ի ադրբեջանական արյունոս սաղրանքի մասին ՌԴ դատավարության նախարարության հայդրագործությունում հենց վերևագրից զինվորական ուղղանությամբ հստակ նշվում է ադրբեջանական զինվորականները զնդակողել են Լեռնային Ղարաբաղի հրավարականություն մեթենան: Խոկ նոյն երկրի արտաքին գործերի նախարարության դատավարության ներկայացուցիչը, միջադեմի իր մեկնաբանությունում նշահոգություն հայսնելով հականատության գոտում լարվածության սրման ու վերջին օրերին այստեղ կրակի դարսեցման ռեժիմի հաճախակի խախտումների առնչությամբ, իրեն հասուկ «մոռացկուությամբ», ինչորս միշտ, չի նշել այդ ամենի հեղինակին եւ հավասարության նշան դնելով՝ զստվածության կոչ է արել երկու կողմերին էլ: Եթե անզամ սա «դիվանագիտություն» է, ակնհայտ է, որ այն կամաք թե ակամա շարունակում է խախտուել եւ հետզետես ավելի անսանձ դարձնել ալիեյան ռեժիմին:

Ուսական լրատվածիցոցներն էլ նման դեմքերում սովորաբար աշխատում են հականարտության կողմերի միջեւ հավասարություն դաշտանել, բերելով երկու կողմերի մեկնարանությունները կամ ասելով՝ այսինչ օրը հայ եւ արդբեջանական կողմերը միմյանց մեղադիցին հրադադարը խախտելու հարցում... Սակայն որու լրատվականներ, չգիտս դիմավորյալ, թե անդատասխանատու քյուրիմացությամբ, տարածում են նաև հաևկադես արցախյան հիմնախնդիրն ու պահ են Ասուլսահ հաւատնակ

«Այսօրվա ԱԺ-ն որեւէ աղերս չունի երկրի առաջ ձառնազած խնդիրների հետ»

«Ազգ»ի գրուցակիցն է Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր,
«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցության անդամ Գետրդ Պորգիսյանը

Տեսնում, բայց դա ունենալ զինանցում՝ դարձադիր է: Յինա, առնվազն մենք հասկանալի ենք միջազգային համրության համար, իսկ Ադրբեյջանի թեզերը հերթով զախցախվում են: Այս աշխատանքը դեմք է շարունակել:

- Այս ամենի ֆոնին Արցախի նախագահ Արայիկ Ղարությունյանը հրադարակ է բերում աղրբեջանական կողմից Եկած այն «մեսիջները թե արցախցիները դեմք է դիմարկեն Աղրբեջանի կազմում ներառվելու աշբետակը»: Այս դիմակության հաջողականությունը է հոյի:

- Արցախը երեք չի եղել անկախ Աղբ-բէջանի կազմում եւ, հետևաբար, վերահնատգրման գաղափարն իսկ ի սկզբանեւ արսուրդ է: Աղբեջանի տնօրումները հիմնագործ են, բայց նա շարունակում

տիա»-ն, «Պրավդա»
ան խնդրի մասին և
ղեկասվորյուն Տառ
տուբյան Էդվյումը նեճգափոյսող սադ-
իշ աղատեղեկասվորյուն։ Նման մի
ցավայի օրինակ է, ահա, «Խզեստիա»-
ի կայթքի մարդ 5-ի հրամարակումը, ո-
րի վերնախռագիրն է «Դականարտո-
ւայն սրում Դայաստանի եւ Ալրեջանի
միջեւ»։ Դեմքը տեղի է ունեցել Արց-
ատում, արրբեջանցի զինվորականների
ու արցախցի ոսիկանների միջեւ, իսկ
որտեմ ասում են՝ Դայաստանի եւ...

Այդ նյութի վերջին դարձեռությունում որեւէ ընդիհանուր տեղեկություն նաև նաև կիրաբետ ասկում է. «Հայաստանի Եւ Ալրբեջանի հարաբերությունները սրվել են Լեռնային Ղարաբաղի դասկանելության Վիճակման համապատեկում...»: Բա չասե՞ս՝ ձեր անմեռող Երեսներին անձեւ գա: Արցախի ինքնուրուման փոխարեն՝ իր Հայաստանի ու Ալրբեջանի միջեւ տարածքային վեճ, որը հենց իրեն նույն նախարարության շարունակությունում Արցախի մասին նշել են, որ այն 1988 թվին հայտարարել է: Ալրբեջանական ԽՍՀ-ի կազմից դորւս գալու մասին: Իսկ թե ինչո՞ւ եղան, ով սկսեց Արցախի ինքնուրուման ինեն նաեւ իրենց նշած 1992-1994 թ. «ռազմական հակամարտությունը» Եւ 2020 թ. սեպտեմբերյան «ռազմական պրոթողությունները», այդ մասին, իհար- է ու չեղանակ:

Միջադեմի օրվա մասին «Որկ.ռու»-
ի բոլոր 3-4 հաղորդագրությունները եւս
վերնախորագրված են «Հայաստանի Եւ
Աղրթեցանի հականարտությունը»։ Եվ,
ով անհերթերություն. չնայած հիմնա-
կան հաղորդագրության տեսարան գր-
ված է «փոխսրաձգություն է տեղի ունե-
ցել աղրթեցանի զինվորականների Եւ
ԴՐ ոսիկանության աշխատակիցնե-
րի միջնորդությունը»։ Այսուհետեւ սակայն վերնագր-
աւած է «Օսմանական տեր է ունեցել

Է ուժի սղանալիքի եւ էթնիկ գՏման
Ճանապարհը: Այս ֆոնին առավել կա-
րելու է դաշնում միջազգային իրավունքի
գործիքների կիրառումը եւ Արցախի հար-
ցը հնարավորինս միջազգայնացնելը:
Դրա հակառակը կարող է լինել այն, ո-
ւ Աղրթնանը փորձի բռնի «հնատերել» Ար-
ցախի հայությանը՝ սկսելով զինաքա-
փոանց, ինչը անխուսափելիորեն բերե-
լու է բախումների եւ միջուցե նոր դա-
ստարածի:

- Գալով հայաստանյան ներին բարձրագույն պահականությանը՝ խորհրդարանու չհայտնվելուց հետո «Լուսավոր Հայաստանը» Փաշինյանի իշխանությանը սատար կանգնելու ուղին ընթեց, Դուռ սակայն այդքան էլ հաճախ չեմ երեւում, տղավորություն եթե հոգնել եմ բարձրագույն պահականությանը:

- Ներփաղական կյանքում հիմնաց մաս ինչ անելիից կա: Մեր արտաքին մասը սահրավելները ահուելի են են: Երբ 2021-ին Արքեզանը ներխուժեց ՀՀ տարած, մենք հայտարարեցինք, որ հիմնաց միայն համախճճամբ կարող են հաղթաբարձր առկա ճարագարական պահանջումները: Այս կարգախոսով ճամանակցեցինք ընտրություններին եւ այդ կարգախոսին հավաքած աշխարհի մնալով՝ այսօր փորձում ենք ուժաւությունը ներածին չափով ծառայել ՀՀ-ին ու նոյածել բարդագույն խնդիրների լուծմանը:

Ինչ վերաբերում է անձանք ինձ, ես
այսօր ակտիվ եմ այնանով, որին դրա
կարիքը կա: Ամեն դեղում կուսակցու-
թյան ներսում որեւէ տարածայնություն
չկա, կուսակցությունը շարունակում է
ընականոն գործել:

- Որմես Անահին ղատօնավոր՝
այսօվք խորհրդարանին ի՞նչ զնա-
հատական կտա՞: Այսօվք ընդդիմա-
դիրները ղատերազմից հետո ձեզ ու
ձեր թիմակիցներին մեղադրում էին
Վճռական չլինելու մեջ: Այսօր նրանք
Վճռական են:

- Այսօրվա խորհրդարանը որեւէ աղերս չունի երկրի առաջ ծառացած խնդիրների հետ: Խորհրդարանական ուժերն իրենց գործունեությանը հասել են նրան, որ սովորական բաղադրացիներն այլևս լսել անգամ չեն ուզում բաղադրականության մասին: Աժ-ում ընդդիմության իմաստը բարձր բղավելը չէ, այլ իշխանություններին փոխզգողելու կարողությունը: Եթզ մենք Աժ-ում էինք, կար բովանդակային խիս ննադառնելուն, բայցեւ փոխադարձ հարգանքը դահլիճանվում էր, եւ մենք կարողանում էինք զգել իշխանության ամենաթողության դորքելուները: Մեզ հետ հաւաքի էին նատում: Այսօր իշխանությունն ու ընդդիմությունը չեն կարող գտնվել մի սենյակում եւ չհայինել միջյանց: Այդ միջավայրում անհնար է որեւէ արժեք ծնվի՝ ի նորաց Հայաստանի Հանրապետության:

Աղքատականի դիմաց
զիջումները նոր
բռնությունների
դուռ են բազելու

⇒ 4 Ուսական խաղաղադահ ուժեցած չկարողացան իհմնավորել Աղբեջանի կառավարության տնօրումները, եւ իրենց դաշտնական հաղորդագրության մեջ ընդունեցին, որ աղրեջանական կողմն էր առաջինը կրակ բացել: Աղրեջանցիները կորցրեցին 2 զինվոր: Մի քանիս էլ Վիրավորվեց: Դայլական կողմը միջադեմը ահարեկչական գործողություն որակեց, մինչդեռ Ուսասատանի արտգործնախարարության խոսնակ **Մարիամ Զախարովան** եկու կողմերին զստվածության կոչ արեց՝ հսակորեն ցուց տալով Ուսասատանի աղրեջանամետ հակառակությունը:

Ոուսական խաղաղաղակ ուժերի դար-
սականությունն էր թույլ չտալ ննան միջա-
դեմքր: Մի կողմից ավելի շատ զիցուններ
կորցելու Արդրեամի վճռականությունը,
մյուս կողմից՝ Ռուսաստանի անհասկա-
նալի դժկանությունը՝ հետեւելու Շոյեմբե-
րի 9-ի հայտարարության դրույթներին, սի-
դում են Հայաստանին դիմելու միջազգա-
յին հասարակության միջնորդությանը:
Ռուսաստանը չի կարող հանդիս գալ որ-
պես ամենի հայտարար:

Ի լրացումն Ռուսաստանի խաղաղադադարի ուժերի, Հայաստանը ծրագրում է ԵՄ-ի եւ կամ ՄԱԿ-ի դիմումներին հրավիրել աշակերտացան: Մյուս կողմից բանակցությունները շատ ավելի արդյունավետ կինընեն, եթե անցկացվեն միջազգային մարմանների միջև:

Այդքանի գործողություններն ու լարվածության եւ բռնությունների հետազաստանական կամաց այլի մեջ հաստում են այն փասդը, որ անջատում համուն փրկության համար համապատասխան է:

Առաջնային լիովի արդարացված է:
Ասպլ. բնագրից բարգմանեց
ՀԱԿՈԲ ԾՈՒՐԿՅԱՆՆԵ

ՀՐԱԶՅԱ ԳՎԼՈՏՅԱՆ

Մարի 4-ին «Առն Բաբաջանյան» համերգային դահլիճի ժեմասրահում Երեւանի ժամանակակից արվեստի թանգարանի հետ համատեղ, տեղի ունեցավ ՀԱՅՐ ժողովրդական նկարիչ Ուսուլիֆ Խաչատրյանի անհատական ցուցահանդեսը, որտեղ ներկայացված են նկարչի ինչորեւ հայտնի ու ժամանակած ված, այսորեւ էլ դեռեւ չցուցադրված աշխատանքները:

Ցուցադրությունը բաժնաված է երկու մասի: Մի մասում նկարչի վաղ գծանկարչական աշխատանքներն են մյուսում՝ ուժ ուղանի վերացակառ գործերը:

Ուլողի խաչարյանի գծանկարչական աշխատանքներին շատեն են անդրադարձել: Նրա թողած ժառանգությունը այդօրինակ արվեստով ստեղծագործողների համար մի նոր հենակյուն է դարձել: Դանրությունն էլ ըստ արժանապես նրան «գծի վարդես» են կոչել: Դիմնականում աշխատելով սեղամ միատոն դեմնակարճաբարուն մաս-

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒՅԹ ԱՏԼԵՇՆՅԱՆ

Հայաստանի Թերեյան մօակութա-
յին միության նախաձեռնությամբ
«Թերեյան կենտրոնում» բացվեց ա-
սեղնագործության վարդեսներ Ծո-
վակ Գանքարճյանի, Շուրի եւ Սալ-
բի Իվենժյանների եւ Արդա Սահ-
քուրյանի՝ «Արմատներ» խորագով ա-
սեղնագործ աշխատանքների ցուցադ-
րությունը:

Ցուցարվեցին սփոռոցներ, բարձերի ծածկոցներ, խաղալիքներ, դայուսակներ եւ դեկորատիվ-կիրառական այլ իրեր՝ ուրագ երկու հարյու աշխատանք, որն ունեցում արտացոլված են հայկական ասեղնագործության նրբագեղ եւ յուրահատուկ կողմերը, դարերի դասմություն եւ նշանակություն ունեցող ասեղնակարերը։ Նրանց աշխատանքները վաղուց հայսնի են ասեղնագործ աշխատանքներ նախընտրողներին, իսկ որոց աշխատանքներ էլ նվիրաբերվել են համաշխարհային ճանաչում ունեցող բաղադրական եւ հոգելոր արաօնորուներին։

Ասեղնագործության
վարդեմերը ստեղ-
ծագործում են արդեն 35 տարուց ավել-
իկ: Տարիներ առաջ Հայաստան են եկել
Սիրիայի տարբեր հայացաւ խաղանե-
րից՝ իրենց հետ քերելով Մարաշի, Այ-
քամի, Ուրֆայի, Կամի, Սպազի, Կաս-
տուրականի եւ այլ շրջանների ասեղ-
նագործության ավանդույթները: Հա-
յաստան տեղափոխվելուց հետո նրանք
կատարելագործել են ասեղնագործու-
թյան հմտությունները՝ իրենց ստեղծա-
գործություններում ավանդականը հա-
ճարժելով նորաձեւի հետ, որուսպի-
նոր սերունդը ընդունի եւ փոխանցի-
այն սերնդեսերունդ: Նրանք իրենց առ-
ջեւ խնդիր են դրել զարգացնել եւ տա-
րածել ասեղնագործությունը՝ իրեւ
ժողովրդի դատության եւ ճշակույթի
անբաժանելի մաս. հաճախ են կազ-
մակերում և կարեւառ բարեւ: Այս

Առաջին Խաչատրյալի գծանկարն ու աբսրակտ

Տիտերով, բաց շագանակագույն հեղուկ թանափով (սեղիա), կարմրավուն կավճամատիտով (սանգինա)` նա կերտել է այսօրիսի բաժնակարգ գծանկարներ, որ, թվում է, թե սեի ու սովորակի միջից ենք բազում այլ գույներ են հասնում:

Կյանի վերջին տարիներին անվանի արվեստագետն անդրադառնում է կերպարի ստեղծման մի նոր, կարելի է ասել՝ սկզբնական ձևի: Այս շրջանում արվեստագետի գործերը ստանում են խոհափոխիչ աշխարհական իմաստ: Մենք լրիվ ուրիշ աշխարհ ենք տեսնում: Ասես մոռուի միջից դեմի դիտորդ զգվող ձեռքեր, ոսքեր, որ մարդուն ոչ այնան ընորութենուից են դրւու զալիս: Տեսնում ենք որոշակի մարդկային ձուվածք, ասես մարդիկ՝ բառապահ միասնականության ոչ ավարտում մի փուլ: Այս վերացական դասկերում

Բացվեց «Արմատներ» խորագրով ասեղնազործ աշխատանքների ցուցադրություն

տակ ունենալով ճանաչելի դարձնել
հայկականը, փոխանցել դարերից Ե-
կած հզոր մշակութքը, հաևկաղես՝ ա-
սեղնագործության լավագույն ավան-
դուսները:

Դոյլթները:
Դայատանի Թեթյան մշակութային
միության նախագահ Ռուբեն Միրզա-
խանյանը ընդհավորեց ասեղնագոր-
ծության վարդեսներին ցուցադրության
բացման առթիվ Եւ կարեւորեց այն, որ
նրանի կարողացել են դադարանել հայ-
ժողովրդի մշակույթի մի ճյուղ՝ հա-
կառակ նախկին ու ներկա ծանր ձա-

Կատարի:

«Ասեղնագործությունը, որդես ազգային արվեստի դրսեւորմ, հանձինս ձեզ՝ ունի եւ կունենա իր ժարումակությունը».-Նշեց ՐԹՄՍ նախագահն ու կարեւորեց նաեւ ասեղնագործության

ցողական գործունեությունը տարբերակացնելու համար:

Մաստանդությունը կարող է լինել այսպիսի:

լա Կարապետյանն իր օրինության խոսքում կարեւորեց ասեղնագործության վարդեմների գործն ու առավելությունը՝ նշելով. «Ձեր կերտաձը մեջ նախնիների հիշողության նորովի դրա սեւրումն է, այն հիշողության, որ փոքր ձեցին ջնջել 1915 թ-ին եւ դրանից հետո: Այդ հիշողությունը, ի դեմս ձեզ, ուղարկեած է սերմնահատիկ, ծլարձակեց եւ ժողովրդի դուռը վերադարձեց իր կորսված սեղնակարը, ստեղծագործությունը. սա առանց այս ասեղնակարերի եւ խոր հուրդների, մեր իմբնության մի սյուն կփլվի»:
Տեր Ասողիկ աբեղա Կարապետյանը փոխանցեց Վեհափառ Յայր:

Ծերն ավելի խոսում են դաշնում արվեստագետի բանդակներում, երբ այդ դասկերները երկչափից դուրս են գալիս եռաչափ հարթություն: Այդ բազմաչափ օբյեկտները մարդկային դասմության մի ամբողջ շրջափուլ են կազմում: Երեւում է նաև **Երվանդ Զոհարի** թողած ազդեցությունը Խաչարյանի արվեստի վրա (Վերջինս զեղանկարչության, գծանկարչության եւ բանդակի դասերը սասցել է հենց Զոհարից): «Կերպարի հայտնություն» ու «Բազմաչափ օբյեկտ» շարժերը, չնայած մարդկային վերջույթների առկայությանը, որու դեմքերում բաղադրի, շինուալիքունների կամ նայրուղու ննանություն են սասնում, որի վրայով լուսարձակները միացրած մեթենաներ են երեւեկում:

Ուղղով Խաչարյանը, ստեղծագործելով իրարից միանգամայն տարբերելու ոճերում՝ կարդեւացել ու իր հետին է թողել հնչյան հայ, այնուև էլ համաշխարհային արվեստում:

Ցուցադրությունը գործում է մինչեւ
մարտի 31-ը, բաց է ամեն or՝ ժամը
11:00-ից մինչեւ 19:00-ը:

Աթոռ Սուլը Էջմիածնի փափազն է, որ դահ-
տանվեն եւ սերնդեսե-
րունդ փոխանցվեն
դարերի հոլովույթում
ժողովրդի կյանքում ձե-
ւավորված նման ազ-
գաւեն ավանդույթնե-
րու:

Ցուցադրության
բացմանը ներկա էր
Քայատանում Սիրիա-
յի Արաբական Քարա-
մետության արտակարգ
եւ լիազոր դեսպան

Նորա Արիսյանը, ստեղծագործական
միությունների ներկայացուցիչներ, ար-
վեստաբաններ եւ արվեստաբաններ:

Արվեստաբան գեղանկարիչ **Դրագ-դան Թոմմաջյանը**, որը վերջին տարիներին սպառածավալ 4 հատուներ է հրատարակել Մարաշի, Այնթաղի և Ուրֆայի (Եղեսիա) ասեղնագործությանը Ծվիրված, նկատում է՝ սիրիահայերի վերադարձը հայրենին նու ժունչ թերեց, նոր մքնողոր ձեւավորեց. «Եթե մինչ օրս սիրիահայերը զբաղվում են ասեղնագործությանը, դարտական են Սիրիային, որտեղ արդիական գործարանների կողին մեծ տեղ ուներ արհեստագործությունը, եւ դրանում՝ մեր հայրենակիցները», -հավելեց արվեստաբանը: Կենսական ավիշը ժողովրդին հասցնելու գործում նա եւս կարեւորեց մշակույթը սերունդներին փոխանցելու անհրաժեշտությունը եւ հավաստիացրեց՝ այսօր առավել, բան երբեւէ, Հայաստանին դեմք է անուր կառ իր ար-

Մատների հետ:
Ասեղնազործության վարդեսները
Ընորհակալություն հայսնեցին ցու-
ցադրությունը կազմակերպելու համար
Եւ Վսահեցրին՝ շարունակելու են
Պահպանել ասեղնազործության այն
ավանդույթները, որոնք երևուն շարուց
ավելի փայփայել եւ իրենց հետ բերել

ՖԵԼԻՔՍ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

Ահա մեր սեղանին է գրական աշխարհին արդեն հայսմի անուն **Ֆլորա Սարյանի «Զգրված օրենք»** վեղը, որ հայոց համար ձականագրական դասմական իրադարձությունները, մասնաւորաբեն Սեծ Եղեռնի դատարաններն ու հետևանքները գեղարվեստորեն վերահիմնաւորող յուրատեսակ ստեղծագործություն է:

Ինչո՞ւ յուրատեսակ, բանի որ տեղծագործությունը գեղագիտական դասկերավոր հնարաններով կառուցված փաստա-գեղարվեստական երկ հաւաքցության ժմիկ օրինակն է, փաստական հարցերը գեղարվեստական լուծումներով ներկայացնելու վարպետության ցուցադրություն՝ որմես մի ողջ ժողովորի տեղահանության, բնաջնջման մասին սրաւակերելի հոգու ճիշ, արձանագրություն, հայտարարություն:

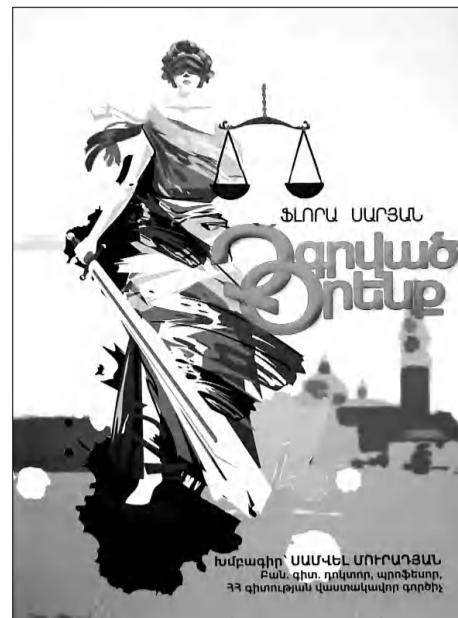
Ֆլորա Սարյան հեղինակն ինքն, ասես, այդ ամենի մասին, հավաքական հիշողության մի կենդանի թանգարան է, հիշողություն, որի՝ փոխանցման տեխնոլոգիան սերունդների արյան միջով, այդիս էլ դեռևս չի գաղտնագերծվել: Դա արարական, անիմանալի գործնարաց է, իսկ այն, թե ինչ մեթոդներով է հանրայնացվում այդ հիշողությունը, դա է, որ մարդկային հնարավորությունների մեջ է: Ներկա դեմքում, Ֆլորա Սարյանի կողմից գենի արյունը խոսեցնելու մարդկային հնարավորությունները ընորհների առատությամբ է ողողված: Ահա այս է այն ճանապարհը, որով հայց ճակատագրի հետ միհասանված բազմաթիվ խնդիրներ, գրական տարրեր մեթոդներով, ու կենսրունում գեղեցիկ սիրողամությունով, այսօր շահեկանորեն դրվել է ընթերցողների սեղանին, որովհետեւ իսկապես ասվածառու ընորհն է մղել նրան անդրադառնալու մշամետ արդիական այդ թեմային:

Որբան էլ հեղինակը բացարում է վեղը լոյս աշխարհ թերելու դրդադաշտները եւ աշխներ շարունակ իր կատարած Տիմազան աշխատամիտ արդյունքն է համարում այն, այնուամենայնիվ, սա իր միջուկով գեղարվեսական ստեղծագործություն է, որը գրելու համար առաջնային դայմանը հարուս Երեւակայություն ունեցող անհայտ ստեղծագործական ձիրքն է: Առանց դրա չեր կարող լինել այն, ինչ զգում է ընթերցողը, երբ բացում է օրիքն ու սկսում ունենալուն:

Եվ այդես, առաջին հոկ էջից, ասես, շարժանկարի կարերի միջոցով ցուցադրվող այնան կյանքային իրականությունը հրավիրում է նաևնակիցը դառնալու շարադրվող դատմությանը, ասելիին, խոսանալով մոմի, հոգու եւ զգացմունքների միասնությամբ կառուցվող իրավիճակներ, որոնք դեռ շատեկար մնալու են թեզ հետ։ ճիշտ այդես, ինդ էլ դառնում են նաևնակիցն ու վկան հարյուրանյա դատմությունների, որոնք այս վերում զգացմունքաւառ ջանադրությանը ներկայացրել է հեղինակը։ Ավարտին արդեն, իրար մեջ ներհյուսվող կերպարային ասեղնագործ հյուսումներով խուռ կտավի այս ստեղծագործությունն սկզբից մինչեւ վերջ ներծծվում է ու հայկական ասվածառուր եռթյան մեջ, մնալով այնտեղ իրեւ իր գոյաբանությանը գիտակից անձի համար այս խառնաւությունը աշխարհում ոտքի վրա մնալուն օգնող են հրամանաւություններն ամ լիւ։

Ուրիշ խոսքով, սիրելի ընթեցող,
այստեղ ես եմ, դու ես, նա է, բռլոր եմ,
Արանք ուժ արյան մեջ գեներիկ հիշ-
ություններ խան են մասին:

Ին տպակորությունների մասին այս-
քանն ասելուց հետո, եթե փորձեմ դառ-
նալ վերի իրեւ գրական ժանրի կա-

ուղղողական վարդեսությանը, դարձյալ զայր եմ ասելու, որ միայն նրա նախաբանը բավական է, որդեսազի անհամբեր լինես մճնելու հեզ սպասող, եռուն կյամի դարունակող այն վայրն, ուր ոչ թե հոգի հանդարտեցնող, խաղաղ օրերի վայելմների տրամադրող ապրումներ են ունենալու, ընդհակառակն՝ ուրախությունն առանց ժիշտության չի լինելու, իմաստուն խորհուրդների շարադրանքների ու մեջբերումների հետ դաժան ծըմարտությունների դակաս չի լինելու, բայց, ամենակարեւորը, էջերում, այս ու այն-սեղ ցոլցլացող, դեմի հեզ եկող մծօսեր է լինելու, միասնական սիրո բուրգ ստեղծելու, նման կառուցի մասնիկը լինելու հոժար կամփի հրավեր է լինելու... Պատրա՞ս ես դառնալու այդ մասնիկը, Պատրա՞ս ես չգրված օրենքները շրջանցելով բուրգի զագարը բարձրանալու, ուրեմն, շարունակիր ընթերցել, որդեսազի արժանիների հետ ձեռք-ձեռքի բարձրանաս հայի համար ստեղծված ասիհաններով:

Արժանիների հետ ձեռք-ձեռքի բռնելու
առումնով ասեմ, որ այստեղ նրանց ա-
նունների դակարչ չկա, եւ ոչ միայն
վիդական էջերում, այլև՝ նրանից
դուրս ներկայացվող տեղեկատվու-
թյուններում ու ծանոթագրություննե-
րում:

Սարյանի «Զգրված օրենքը» հայ գրավոր խոսքն ու, ընդհանրապես, հայ գրականությունը, իր տարբեր ժանրերի ու տեսակների միջոցով, մի ամրա- դինդ խեցու մեջ դրված զաղափարա- կան ու բովանդակային ընդհանրա- ցումների վարդետության ցուցադրու- թյուն է: Այդ նույն խեցու մեջ, ինչդեռ բանակային նույն խմբավորման մեջ գործող, այս արեւի տակ հայոց համար

կամատարության թրի դես կտրող լույս
է շողով, այդ ամենը գրականագիտու-
թյան չափորոշչների համար չի նշա-
նակում, որ ամեն ինչ ժիգորթեցնելու
ասիժճանի խառն է: Ընդհակառակը,
սա գրականագիտության մեջ բացված
այն հոսանքն է, որը խուզու առուն լց-
նող գրերի համար մի նոր հուն է:

ԺԵՄ Էլ աւրեր մոհիվների օգտագործումով հայ հանրության համար ընդունակած ազգի արյանը վերաբերող հարցն է՝ դահանջափրության մեջ դայլոնի վրա:

Վեղը գրականագիտական լուսական դիմարկելու համար մի փոքրի էլուսուրա կատարենք մարդկության

ղամության դաստախի առաջ, ասելով, որ կար ժամանակ, եթե ճարդը միանգամից մի ժամի գիտություններով էր զբաղվում: Չէ՞ որ առանձին-առանձին դրանք այնքան խորացված կամ բացված չէին ու հնարավոր էր բոլորից գաղափար ունենալ: Յետք արդեն, նրանցից յուրաքանչյուրի մեջ խորացումներն սկսեցին բազմազյուղ, նոր գիտությունների ակունքներ դառնալ, որոնց մասին ընդիմանուր գաղափար ու գիտելիք ունենալով էր, որ հնարավոր էր դառնում մարդկության առաջադիմությունը: Կիմա արդեն, թվայնացման մի կոճակով կարելի է մի շարֆ գիտությունների սերուցքն իրար հետ համադրելով գիտական ընդհանրացումներ կատարել:

Այս ասվածի դատկերով է, որ ուզում
եմ գրականագիտության որոշել Ֆլորա
Սարյանի ստեղծագործության տեղը
գրականության մեջ: Արագացված մեր
կյանքում, ասես նոյն՝ թվայնացված
կոճակով հարյուրամյա դատմությունն
ընկալելու հնարավորություն է բացել
Ֆլորա Սարյանը ազգի ընթերցասեր
հանրության առաջ: Եվ դա արել է սար-
բեր գիտելիքների ու մեթոդների օգտա-
գործման չանարությամբ՝ կրտը կատարելով
ասվածային ժողովի մի հրաւայի ու
մեծ չափաբաժնի: Հումանիտար գիտու-
թյունները մեկ տողի վրա բերելով՝ նա
ստեղծել է գրականության նոր որակ:

Այստեղ 200-ից ավելի ծանոթագրություններ կան, որոնք հայոց կյանքի, հավասի, դիվանագիտական, բարեկամական ու այլ հարաբերությունների մասին արծաթված թեմաներով շահագրգիռ ընթերցողի համար դատարանի գանձարաններ են, անգամ կարող են վերից դուրս ընթերցանության ու իմացության իրաւակի աղբյուրներ հանդիսանալ: Ծանոթագրությունների մի տարրողունակ ցանկ է այստեղ, որի ներկայացումը փաստում է, որ, անշուշտ, վերը գրելու համար բազմակի անգամ շատ են ուսումնասիրված այն գրեթեն ու փաստաթղթերը, որոնց ցանկը հեղինակը համեստորեն ներկայացրել է ընդամենը մի քանի անուն գրի ցանկով:

Գալով զրի բովանդակյախն մասին, այստեղ հեռուսները մեր լեզենդար ու նորօյա հայրենասերներն են, անվանի անուններ՝ ղատճական, հայրենական ու այլ հոդերում, նաեւ՝ Երվանդ, Անուշ, Դանճա ու էլի անուններ, որոնց կերպավորումը չափազանց կարեւու է՝ սեր հասկացությունը իր տառապանքներով ու բաղրությունով մշամես գլխից վեր, վեհորեն ղահելով աղբելու կերպը ազգային արժեք դարձրած աղբեկանությունը:

Գրագիտության եւ հայրենասիրության զույգ թեւերով ճախրող հայուհին իրեւ արծվատն թռչուն այնքան է զորացել, որ այլևս անկարող էր չիջնել հայոց Տնավեր գոյության տարածումը ու ցած չդնել իր բերքը, հավաքված 28 ուրամբական օրուհների մեջ:

Ինչողին է թե Ել այս թռչունը այստեղ
բերով, երբ հայոց Երկինքը Երբեմն արե-
տու, Երբեմն կայծակնաւաս ամդրող-
ներով է լեցուն Եղել, երբ հայոց զիլին
ահազնացող Վտանգմերը նոր հուզում-
ների տեղի են սվել... Խոնարհում բո-
լոր նահատակների հիշատակի առաջ,
ովքեր զոհվեցին հանուն Դայրենյաց ա-
զատության, դառնալով արյան մի-
նասնելուն՝ մեր ժենի հեռորորացն մե-

ԱՇԽԱՏԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ալլա Տեր-Հակոբյանի հիշատակին

2021 թ. օգոստոսի 12-ին Ալբայի երաժամակի Բելկուրիխա բաղադրում վախճանվել է ռուսալեզու հայ բանաստեղծութի, բարգմանչութի եւ նկարչութի Ալլա Տեր-Դակոբյանը: Այս մասին, ցավով ուշացունով, տեղեկացա բանաստեղծութու բարեկամ Յուրի Դյոնժինից: Տառապելով հիշողության կորսուվ եւ գրեթե ոչ որի չձանաչելով՝ կյանքի վերջին տարիները Տեր-Դակոբյանն անց է կացել Բելկուրիխայի վետրանների տանը: Դայատանում էլ նրա անունը հազվադեպ էր հնչում, անկախ հայրենիքում նա որեւէ դետական դարգելի կամ դաշտակ ուշադրության չարժանացավ: Ինչեւէ, անփոփք ենք դարձել մեր մեծավասրակ հայրենակիցների նևա-

Ծնվել է 1940 թ. փետրվարի 25-ին՝
Լենինգրադում, հայ հոր եւ ռուս մոր
ընտանիքում: Իր խոկ խոսելով՝ ազգա-
յին ինմանագիտակցությունը «դպիրել
է», երբ սպորտում էր լենինգրադյան դղ-
րոցի հիմներորդ դասարանում եւ ա-
մեն նի յանով ավարտվող ազգանուն
նրա մեջ հոգեկան հոլովումն էր առա-
ջացնում: Որդեսզի բաժն դահի հայի
անունը՝ Զանացել է ինքնակատարելա-
գործվել, դաշնալ որքան կարելի է ավե-
լի լավը: Քայաստան տեղափոխվելով
(հայր նշանակվել է Կիրովականի Ին-
միական գործարամի գլխավոր ինժե-
ներ)՝ ասիհանաբար հայերեն է սովորել:
12 տարեկանում գրել է առաջին
բանաստեղծությունը, անդրանիկ՝
«Թօչնադրու» ժողովածուն հրատա-
րակվել է 1967 թ.՝ Երեւանում:

Ավարտել է Երևանի մետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի ռուսաց լեզվի եւ գրականության բաժինը: 1965 թ. արժանացել է Լենինգրադի հեռուստաեսության գրական մրցանակին: Եղել է ԽՍՀՄ գրողների միության ամենաերիսասարդ անդամներից մեկը, մեծ հեղինակություն է վայելել թե՛ Երևանի, թե Լենինգրադի եւ Մոսկվայի գրական շրջանակներում: Երեք տարի աշխատել է «Լիեռատուրնայա Արմենիա» ամսագրում:

Ամուսնացել է գրող Գարեգին Սեւլումյանի որդու հետ, ունեցել են մեկ զավակ՝ Աշոտը: 1970 թ. Հայաստան այցի ժամանական քառակի բանական պահանջման մեջ է:

րասան Վլադիմիր Վիսոցկին
ծանոթացել է Stev-Շակորյանի
հետ, լսել եւ հավանել նրա բա-
նաստեղությունները: Վիսոցկու
մտերիմ Դավիթ Կարապետյանի
վկայությամբ՝ ոռու բանաստեղ-
ծին զարմացրել է հայ բանաստեղ-
ծուին ազատ գրելառնը, հաճախ
ընդիհանուր են եղել եւ նրանց բա-
նաստեղությունների թեմաները:
1974-ին Մոսկվայում Stev-Շակոր-
յանին ներկայացնելով կոնջը՝
դերասանութիւն Մարինա Վլա-
դիմիրին, Վիսոցկին ասել է. «Չո գր-
ուովով մեր սեղանին է: Մենք Մարի-
նայի հետ երեկոները կարդում ենք
այն»:

1973 թ. Տեր-Ճակոբյանը տեղափոխվել է Մոսկվա եւ ընդունվել Մոսկվայի Գորկու անվան գրականության ինստիտուտի գրական բարձրագույն դասընթացները:

Հրատարակել է բանաստեղծական ասը ժողովածու («Տաճարներ» «Զարդանախ»), «Արարատից մինչեւ Արբա» եւ այլն): Նրա բանաստեղծությունները ներշնչված են վարսունականների սերնդին բնորու թարմ հնարականությամբ, հախուն զգացականությամբ («Պարույր Սեւակի հիշատակին», «Մայր», «Ալբել ուրախությամբ...»): Հայության ճակատագիրը նրա ստեղծագործության հիմնական մոնիկներից էր («Հայաստան», «Գիշեր» (Սումգայիթի զոհերի հիշատակին), «Սարդարապատ»): Ստեղծագործական բոլոր ցանցներում անխօթելի եղել բանաստեղծությունները կամքայնական առաջարկությունների հետ:

ասցյալը ի բարսավան խորհութիւնս.
Իրենց ուսերից լեռներն հերքանու
Կնետն մի կողմ ձյունը ձմեռվա,
Կճզիւն ձորում առուների դես
Ջյուները հալչող...
Կգա գարունը,
Երկիրը կանաչ աղրիլ կտանի,
Միայն կտեղմին ին մատը ամուր,
Կտեղմի ամուր
Սատանայական մի օղակի դես՝
Նշանորեթի ոսկէ մատանին:
Շարօն և Կամբէժ

1981-ին նրա բանաստեղծությունը
տեղ է գտել համամիութենական «Պոե-
գիայի օր» ժողովածուում Վ. Վիսոց-
կու, Ա. Կոզմեսենսկու, Ե. Եվսուչեն-
յովի, Է. Խաչո որդիերի լորդին:

Տեսականի գրած մասնակիությունը կազմության մեջ էլեկտրոնային առաջնահարց է:

առաջատար հրատարակչություններում
1970-ականներին նրա սցենարու
«Հայֆիլմուն» նկարահանվել է Երևանու
«Պինգվին Վիճը» եւ «Սխալ արտա-
հայտություն» նույզֆիլմերը, որոնց
հանդեպ համաժողովրդական սերը
մինչ օրս չի ճարում: 1977 թ. Երեւանի
հեռուստաեսությունը բեմադրել է նրա
«Այու ծաղիկը» մանկական դրաման:

Տե՛ր-Հակոբյանը մի առիթով ցավ է հայսնել, որ գերբնականի թեմաներու իր «Աղամի հոգու ճանապարհորդությունը» ֆանտասիկ վեմի հայեցածքագմանությունը Դայասանի հրաշարակիչների ուշադրությանն այդպես էլ չի արժանացել, չնայած որ տղագրվել է ռուսերեն և ռումիներեն՝ '100 հազար տղագանակով':

1979-ին ռուսերեն թարգմանությամբ՝ առաջին անգամ առանձին գրքով լույս տեսավ արեւմտահայ բանաստեղծերի ժողովածուն: ԽՄԴՄ-ում հազվադեպ դաշտահող իրողությունը բոլոր գրիթերի թարգմանիչը մեկ անձուն՝ Ալլա Տեր-Ղակոբյանը: **Գրիգոր Խանջյանի** ձեւավորմամբ Պետրոս Դուրյանի, Սիսակ Մեծարենցի, Դանիել Վարուժանի, Սիամանթոյի, Ռուբեն Սեւակի եւ Վահան Թերթյանի բանաստեղծությունների այդ ընտրանին այսօր էլ մնում է անգերազանցելի:

1983 թ. Լենինգրադում «Բանաստեղծի գրադարան» հեղինակավոր շարժությունը է տեսնում «Նոր ժամանակների հայ բանաստեղծներ» հաստիք, որի հիմնական թարգմանիչներից են Str-Հակոբյանը (ինչպես եւ նոյն թվականին Երևանում իրատարակված «Կահազմի Ծնունդից մինչեւ Պարույր Մելքոնյան» ժողովականացումը):

2007 թ. Մովկայում հրատարակվեց «Հայաստանի ռիթմներն ու հանգերը» մեծադիր ժողովածում, որն ընդգրկում էր Տեր-Հակոբյանի բանաստեղծությունները եւ հիմնականում անհիմթարգմանություններ հայերնից, ներառելով հայ բանաստեղծության բոլոր դարաշրջանները։ Նրա թարգմանությամբ են ռուսալեզու ընթերցողին ներկայացվել հայ մի շարք գրողների (Լեւոն Շանթ, Մուսեղ Գալույան, Վարդգես Պետրոսյան, Նորայր Արայիսյան) լավագույն արձակն եւ դրամատուրգիան։ **Միխայ Պրետելիցեի** հետ թարգմանել է Ուլմինիայի երիտասարդ բանաստեղծներին։

Ասելուինք:

Հաճախատեղծները հազվադեռ են Եր-
միկ կյանք ունենում, բայց հավա-
նի, որ Star-Դակորյանի դեմքն այդ
ցառությունն է, եթև նա մեզմից հե-
տակ իր բանաստեղծական ու մարդ-
ության առաջնության իրականացման
օհութեաւայրում:

Լրագույթի և մշակույթի նախարար՝ Հայաստանի Հանրապետություն, 2017 թ.

Չարդութիւն Դոմինուլյան-Եղի

Եր. Արան ավելի շատ դուր էին գալիս
Քենաչը եւ տեղապահը:

Սամանական երաժշտության դոկտորի
կոչում՝ Դոմենուրյան-Եբին շարունակ
կել է կրել ջահը՝ սեր հաղորդելով երաժշտության հանդելոց, միաժամանակ
իր ողջ կարիերայի ընթացքում դասավանդելով ֆիեյտահարներին. նա այժմ
անցկացնում է մասնավոր դասեր, իսկ
որպես դասախոս աշխատել է Վա-
շինգտոնի հանալսարանում եւ Խա-
ղաղօվկիանոսյան Լյութերական հա-

Դոնդուրյան-Եբին այս համերգաւ ջանում նշում է իր՝ Սիմֆոնիկում Նվազելու 40-ամյակը եւ չի տարրաստվու մոտ ժամանակներ թուակի անցնելու իրականում, նրա խոսքերով, իր կարիերայի այս փուլում նոր նվազագայան կատարելու դժվար է, բայց ուրախալի ու հուզիչ. «Երբեք զգիւստ, թե ինչը ետք կհուզիք: Բայց ես առաջվա դես սիրու եմ այս, ինչ անում եմ, այլաբես մինչեւ եհենս պատճեն՝ կեցապահեա:

**Լուսանկարը՝ Ձեյմս Շոլքի
Ասգիերենից թարգմանեած**

ԳԵՂԱՍ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Բրհտանական «Բի-բի-սի»-ի նորությունների ռուսական ծառայությունը հետևողականորեն անդրադառնում է արցախյան հակամարտության ու ընդհանրապես հայ-ադրբեջանական հարաբերություններին: Դրա վկայությունը ծառայության կայֆիջի վերջին ամիսների հրադարակումներն են, որոնց թիվը միայն դեկտեմբերին վագագում կետրվար ամիսների ընթացքում հասնում է մեկ տասնյակի:

Այդ հրապարակումներից մեկից տեղեկանում ենի, օրինակ, որ անցած սեպտեմբեր ամսին Ադրբեյջանի դաշտանության նախարարի խորհրդական էնցանակվել թուրք գեներալ-գնդապետ, Թուրքիայի ցամաքային զորքերի օմետաշիվ ցարքի նախկին դես, հայկական Եւռուսական որոշ լրատվամիջոցների տեղեկացմանը՝ 2020 թ. արցախյան դատերազմում ադրբեյջանական զորքի ղեկավարնան մասնակից **Բախչիշյար Երսայը**: Նա այդ նախարարության կողեգիայի նիստում դատմել է ադրբեյջանական քանակը Թուրքիայի զինված ուժերի մողեկին հաճաղաբախախաննեցնելուն ուղղված իր աշխատանքի մասին, ինչը կարելու բայլ է համարվում այդ երկու երկների ռազմական ներուժի միավորնան ձանաղարին:

Դեկտեմբերի 14-ի «Ադրբեյջանցից «ակտիվիստներն» արգելափակել են Ղարաբաղց Հայաստան ճանաղարհը: Միաժամանակ Ղարաբաղում անհետացել է գազը» իրադարձության սկզբում ասվում է. «Հավաքվածները դնորում են, թե խաղաղադահների ներկայությունը խանգարում է հանգայրերի ճշակմանը, սակայն ըստ արտադին ճշակմանը այդ գործողությունն ավելի շուրջ բաղադրական բնույթ ունի, քան թե բնադահումանական»: Անդրադարձներ կան արցախահայության դարենային ժամանակակից անդապ, անդեղորայք կյանքին, անգամ Ռուբեն Վարդանյանի հետ կաղված վերջին իրադարձություններին եւ այլն:

Կայի ընդարձակ հոդվածներից մեջ մեր դասնում է Աղրթեցանում Երեխաների «հայրենասիրական» դասի արակության դրսեւումների մասին։ Դարաբաղյան Երկրորդ դասերազմից հետո, նկատում է հետինակը, այստեղ զոհի ռազմաւունչ ծիսակարգը փոխարինվել է հայրանակի ռազմաւունչ ծիսակարգով։ «Դայրենիֆին՝ ծառայություն, ժողովրդին՝ հավատարմություն, քսնամուն՝ ատելություն, ատելություն, ատելություն»,- ահա, հոդվածագրի դիտարկմամբ, մեկը այն կարգախոսներից, որոնք Երեխաներին սովորեցնում են տեղի որու դդրոցներում։ Դժվար թե Աղրթեցանում որեւէ մեկը կասկած ունի այն հարցում՝ ում մասին է խոսքն այդ գոչյուններում։ «Այս Երեխաները,- նման բովանդակությամբ ուղրացանակ նի տրամադր տե-

«ԹԵՇԱՄՈՒՆ՝ ԱՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆ»
ԲԻ-ԲԻ-ՍԻ-Ն՝ Աղրբեցանում երեխաների դասին արականության մասին

ԲԻ-ԲԻ-ՄԻ-Ն՝ Աղրեջանում երեխ
художник Диана Ф. Малатрян
искусством творческих, и ф-
известной характерной чертой
которая является лицензирование и арменизация тюрко-азербайджанских
имен (географических названий местности), изменивших ве-
де в этого древнего азербайджанского города. Оно называло его
Ереван или «Эривань». Указом русского царя на древнетюркских
имена было создано чуждое образование — «армянская область».
Таким образом, наши древнеазербайджанские земли — Иреванское
ханство — были отданы царской Россией армянам.

հեռուստառելորտա-
թում ասում է մեկնաբան լրագ-
րողուիկին,՝ վաղվա զինվորնե-
րը, բժիշկները, ուսուցիչներն
են՝ մեր Երիսաները, որոնք դեմ
պատճեն մեր Երկիրն ա-
ռաջանագծում»: Երիսաներին
պարտադրվող հայրենասիրա-
կան «միջոցառումները» ցույց
են տալիս, նկատում է լրագրողը,
թե չնայած պատճազմի դաշ-
տոնաբես ավարտված լինե-
լուն, հարեւան Երկու ժողո-
վուրդները որքան հեռու են
հաշտությունից:

«Գլխավոր բանը, որ ես մտածում էի դաստեղազմից հետո, այս էր, որ ես դեմք է երեխանելի առջեւ իմ դեմքը դափնականեմ», - լրագրողին ասել է Արթագահ Եմանուել Մակրա Շին. այս ամունը «Բուրատին» երգի ծաղրական բառավորությամբ է աղաղակում մանկական երգչախումբը:

«Գլխավորը, որ ղատերած
մից հետն փոխվել է դրոցում
«միջոցառումներն են», - ասու-
է դրոցի ուսուցիչ Ֆիկեթը:
Առաջ մենք բոլոր միասին դա-
բախ զոհեր էինք, իսկ հիմա ե-
լի բոլոր միասին հերոսնե-
նմ»: Եթե նախկինում աշ-
կերները նկարում էին (իհա-
կե՝ ուսուցիչների ուղղոր-
ճամբ) Ղարաբաղում հայեր-
ձիութեան գտնելու: Ֆիկեթի
համար առաջնահամար և

Վիրներ ու «Բայրաֆթա»-ներ՝
դասերազմում կարելոր դեռ ու-
նեցած թուրքական անօդաչու-
ներ, բացառում է հոդվածա-
գիրը:

Հայրենասիրական դասերում միջոցառումներ դպրոցներում անցկացվում են նաև հիշարժան ռազմական իրադարձությունների տարելիցների հետ կապված։ Երեխաները, այդ թվում նաև մանկադաստեղիների, մերք հանդես են զայտական գինուրական հագուստներով վիրակապված ու ու ձեռնուզ են հեմակներով, մերք զրիվածների լուսանկարներով, մերք մասնաւոր հագուստներով և այլն։

թյան ներկայացուցիչների ղատեազմի վետերանների զոհվածների ծնողների հետ ելայլ: Մի զոհվածի մայր, օրինակ, աշակերտներին ասել է՝ հղացր ե, որ իր որդին զոհվել է եւ որպես հետիւն եւ անորոշակա

Աւ թող իրեն էլ ասիթադար չի հիմնեն: Սունգայիթցի մի դաստիարակչութիւն դատում է, օրինակ, որ իրենց մանկավարժութան է ընդունված է օրը սկսել ատելության բացականչություններով: Երեխաները, որոնք երկուսից հինգ տարեկան են անգիր գիտեն այդ կարգախոսները եւ ամեն ինչ հասկանուած են: Դաստիարակչութիւնն նաև դաստիարակության մեջ ոչ մի վաս բան չի տեսնում: Իհարկեց բոլոր մանկավարժներն ու ծնողները չեն, որ այսպիս են մատուց:

Մինչեւ նման բարզությունը թափանցել է նաեւ դրոցական դասագրեր: Օրինակ վեցերորդ դասարանի գրականության ուսագրում տապահ

Ված «Արյունոց մանուշակ» դասմվածքում երեխան երազին տեսնում է, թե ինչպես է մոռափոյ Սիրանութը (սարածված հայկական անուն, բացառում է Բի-բի-սի-ն) իրեն ժխուր դեմքով... խեղրում: Թե թշոհ Սուրենի (նույնութեա սարածված հայկական անուն) ձեռի սուր թից ինչ էր կաթում եւ... չօարունակենք: Յինգերորդ դասարանի գրականության մի դասագրքում էլ «Գողջ» Վերնագրված կարճ դասմվածքում ասվում է, թե իր հայերը սարիներ շարունակ աղրբեցանցիներից գողացել են ամեն ինչ՝ երածություն, կերակրատեսակներ, գորգեր եւ, վերջադեմեւ, Ղարաբաղը...»

Սերնդի այսպիսի դաստիարակության վերաբերյալ Բի-բի-սի-ի հարցին Աղքեզանի կրթության նախարարությունում դատավանել են, թե դա հաճարում են ոչ այլայցացություն, այլ «գեղարվեստական օրինակներ, որոնք արտացոլում են դայլարը Աղքեզանի միջազգայնորեն ճանաչված տարածքային ամբողջականության աղափառման ոլորտում»:

Իսկ սումգայիթյան միջնակարգ դրույներից մեկի դաստիարակչական աշխատանքների գծով փոխառությունը, Տագիեւ ազգանունով, լրատվամիջոցին ասել է, թե «թշնամին մեկն է, եւ եթե չկա ատելուքուն թշնամու նկատմամբ, Երեխան չի կարող մեծանալ որպես հայրենաւեր»: «Մենք դեմք է հաւաք առնենք, որ հայերը մեզ հաղթել են դատանուքյան ամբողջ ընթացքում... Դայերը մեր թշնամիներն են, ու Երեխաները դա մեմք է օհտենաւն»:

Իտալերեն աշխատություն

Ա.թ. թ. 4-5-րդ դարերի Հայաստանի մասին

Իտալացի հայագետ
Ալեսանդրն Orte
զոն հրատարակել է ի
հերթական աշխա-
տությունը՝ «Յայ հա-
սարակության ե-
մակույթի աս-
դեկսները մ.թ. 4-5-
րդ դարերում» վե-
ճականություն:

Ներածությանը հետևում է «Դայաստանը մ.թ. 4-րդ դարում» գլուխ՝ բաղկացած հետեւյալ ենթագլուխներից. ա

սարակության մեջ», բ) «Երեխան եւ Երիտասարդ», գ) «Ծերը», դ) «Աղքատը»: Վերջին՝ Դայ հասարակությունը 4-5-րդ դարերում. ծեսեր եւ հաստատություններ» գիտում ներկայացված են ա) «Ամուսնության ձեւերը», բ) «Սպո եւ ողբի ձեւերը», գ) «Ժամանակի հաշվարկը եւ օրագույզը»:

Ալեսանդրո Օրենգոն (ծնված 1957-ին) Պիզայի համալսարանի բաղաբակրության եւ ինացության ձեւերի ամբիոնի հայագիտության, կովկասագիտության, նոնդոլագիտության եւ թուրքագիտության դրցենս է: Հեղինակ է շուրջ հարյուր հոդվածների եւ մենագրությունների, որոնք վերաբերում են հայոց լեզվի, դասնության եւ մշակույթի աշրեր Երևակներին: Զքաղվել է մ.թ. 4 7-րդ դարերի հայոց լեզվի, գրականության եւ հասարակության հնությամբ, ուսումնասիրել 5-17-րդ դարերի հայ ժերականական մեկնությունները, մշակութային շփումներն Իտալիայի հետ, մասնավորապես անդրադարձել Տոսկանայում եւ Լիվոռնոյում հայերի ներկայությամբ (միջնադարից մինչեւ 19-րդ դարը), առաջին հայերեն տպագիր գրին՝ Ուրբաթագրին եւ Ուսկան Երեւանցու՝ Տոնազո Կամոյանելլայի ժերականական աշխատության հայերեն թագմանությանը: Ալեսանդրո Օրենգոն Հայագիտական միջազգային ընկերակցույան անդամ է, Վենետիկում հրատարակված «Արմենիակա» ամսագրի համախմբագիր: Նա աւել է Երեւանի Աճառյանի անվան համալսարանի դասվավոր դրոֆեսոր, իսկ Սանարարանի տնօրենության կողմից 2008 թ. արտօնաւորվել է ներառյալ:

Մոլոքատեսակով գրվածքը բացակայում է նրա կայիշ-ջից: Տեսանյութն իհարկե անփոփոխ տեղադրված է կայում, իսկ կանցլերի խոսքն, առանց աղավաղելու, դատկերի հետ տեսանելի ընթեռնելի է նաեւ տեսանյութի վրա ենթագրելով: Տեղադրված է նաեւ մանուկի ասովիսի ամբողջական սղագրությունը, որտեղ դարձյալ որեւէ բառ փոխված չէ: Նույնիսկ չի լրացվել ՀՀ վարչադեմի խոսի այն հասկածը, որ այդ դահին տեխնիկական դաշտառներով չքարգմանվեց: Բազմակետեր որք մկանությունն են:

Մարտի 3-ին ԳԴՀ կառավարության մամուլի ասուլիսում, երբ նախագահող Բոււռովը տեսավ, որ կանցլերի հանդիդումների առթիվ լրագրողներն էլ հարց չունեն, կանցլերի մամուլի փոխխոսնակ Վոլֆանգ Բյուլեներին այստես դիմեց՝ «Դուք ուշից ասելիք էլ ունեիք»: «Երեկ դաշնային կանցլերը լավ հանդիդում է ունեցել Դայաստանի վարչադես Փաշինյանի հետ: **Տարածաւունից մեզ խնդրեցին** (ընգնճումը մերն է - ԱՅ.Ք.) կրկին այստեղ ներկայացնել Դաշնային կառավարության դիրքորոշումը Լեռնային Շարաբաղի վերաբերյալ: Դաշնային կառավարության դիրքորոշումը չի փոխվել. Գերմա-

**Ծոլցն էլ հասկացնել տվեց, իսկ մենք պիտի պնդենք՝
առանց Արցախի ինքնորոշման իրավունքը հաշվի առնելու
խաղաղությունն անհնար է**

ճիան հավատարիմ է մնում Հայաստանի եւ Աղրթեցանի տարածքային աճբողջականությանը միջազգայնորեն ճանաչված սահմաններում: Գերմանիան Հայաստանին եւ Աղրթեցանին կոչ է անում լուծել վեզը խաղաղ ճանաղարհով. Սա ներառում է հարգել Ղարաբաղի ժողովրդի իրավունքները եւ անվտանգությունը: Դաշնային կառավարության համար կարեւոր է, որ Երկու երկների բոլոր բնակչությունների եւ փոփրամասնությունների իրավունքները դահղանվեն միջազգային չափանիշներին եւ սանձնած դարտավորություններին հաճաղատասխան: Դաշվի առնելով Ղարավային Կովկասում ավելի բան 30 տարվա հակամարտությունը, դա վերաբերում է Երկու երկների, նաև Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդին: Ուստի Դաշնային կառավարությունը վճռականորեն աջակցում է Եվրոպական Խորհրդի նախագահ Շառլ Միշելի ջանմերին», ասաց կանցերի փոխխոսնակ Շուտիներ:

Բյուլսներին ուղղված հարց հնչեց. « Դայատանի վարչադիտի Անրիկայությամբ կանցլերը ճանաչեց Ադրբեջանի ազգային ՀՀ-ի Ակատմանը: Դաշնային կառավարությունը մենք ենք պահանջում կատարել:

«Ներկայացրի այն, ինչ դու հենց ոոր լսեցի՞: Այսօր չեմ կարող ավելին ասել այս թե-մայի վերաբերյալ: Ի դեռ այդ թեմայով երեկ ասուկիս կար» եղավ Բյուլեների դատասխա-նը:

Խոսուն է, չէ՞: Շուղի ելույթի վերաբերյալ հարց, բնական է լրագրողները չեն տախու, բայց Բյուլիները «արածածքանի խնդրանիվ» դարձարանում են «չեղած» հարցը: Խոկ տեսացոյթի այդ համարական ամնից ջաղես իր թվիթերյան էջում է տեղադրում Բեռլինում Ադրեցանի դեսպանը՝ կցելով իր հետեւյալ ճեկնաբանությունը «Գերմանիան հավատարիմ են մնում Ադրեցանի աշակերտ յին ամբողջականությանը՝ միջազգային ճանաչված սահմաններով: Դաշնության դիրքորոշումը չի փոխվել» Հայաստանի հետ «խաղաղության կողմնակիցը» նույնիսկ ուրիշ Երկրի դաշտունյայի խոսից է արտախում Հայաստան տեղանունը... ինչոչե՞ս վսահել այս Երկրի դեսպանին, նա

Յախագահին:
**Ակնկալում ենք
«ինչո՞ւ», «ինչո՞ւ»,
«ո՞ւմ դահանջով»
հարցերի
դատասխանները**

«Հրաղարակ»-ի մարտի 7-ի համարում կարդում ենի վերնագիրը՝ «Գերմանիայի կառավարության խոսնակը տասախանել է «Հրաղարակի» հարցին. Ինչու է հեռացվել Շոլցի ելույթի համապատասխան կամաց պատճենը»։ Այստեղ ներկայացված է մարտի 3-ին Բյուխների հրաղարակած «Պարզաբանումը», որն առանց կրտաելու ներկայացրին վերետում։ Բայց մեր ընկալամաճը՝ «ինչո՞ւն» չենի գտնում։

Եվրախորհրդարանի ղաս-
գամավոր Սարսին Զոննե-
բռնի գրասենյակի ղեկա-
լւար, մասնագիտությամբ իրա-
վաբան Դասթին Շոֆմաննը,
որ իր թվիթերյան էջում բացա-
հայտում է նաեւ Բեռլինում
Աղրեծանի ղետպանի անս-
տառ լրատվության կենջ բնույ-
թը, մարտի 5-ին գոյշ մանուկի-
եւ տեղեկատվության վարչու-
թյանն է դիմել կանցլերի խոս-
քը կրասել- աղավաղելու-
դարզարանման խնդրանիով:
«Ինչո՞ւ» եւ «ինչո՞ւս», «Ո՞մ
դահանջով» հարցերի դա-
տասխանները ստանալու հույս
այդ հարցադրման միջոցով
մենք է ունենք:

«Աղրբեջանը ոիսի
դադարեցնի իր
ազրեսիան». Տաքու
հիւրվո՞ւմ է:

Այս, որ Գերմանիան Հայաստանի և Ադրբեյջանի հանդիպությանը չի փոխել, գրել ենք նաեւ անցյալ ժաքարտական աշխարհական մեր հողվածում: Արզգործնախարարությունը չի դատապարտել Ադրբեյջանի ազգեստիան Հայաստանի նկատմամբ, մամուլի ասուլիսների ժամանակ խոսնակները միշտ խոսափել են ուղղի դատապահանից՝ ո՞վ է ազգեստ: Նոյն դիրքորոշումն է հաստատում նաեւ Բյուլիսներ՝ մարտի 3-ին, իսկ դրանից առաջ կանցլեր Շոլյը, որից չեւսցին Ադրբեյջանի գործողություններին ուղղված դատապարտող խոսք կամ ազգեստությունը: Առանց հստակ գնահատականի՝ ո՞վ է զոհ, ո՞վ ազգեստ, տարածաշրջանուն խաղաղություն հաստակելու աղաղություն հաստատելու աղաղություն են լինելու:

լու, որին էլ խաղաղատահ առաքելության ղեկավարը գերմանացի փորձառու ոսիկան լին: Առանց Արցախի կարգավիճակի հարցը հսակեցնելու, առանց «Ճանաչում հանուն փրկության» բանաձեկի իրագործման, կայունությունն ինչողեւ է տարածաշրջանում տեսական լինել:

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ՍԵԼԵԿՑԻԵՐ ՀՀ-ՈՒՄ ԵՄ ԱՌԱԲԵԼՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԱԿԱՂՈՒՄՆ Է

ԵՄ առաջելության մասին Շոլցն առանձնահատուկ տոնվ խոսեց՝ «Գերմանիան վճռականորեն աջակցում է Եվրոպական խորհրդի նախագահ Շառլ Միշելի միջնորդական ջաներին եւ գերմանացիներից բաղկացած անձնակազմ է ուղարկում Հայաստանում Եվրոպական միության EUMA առաջելություն»: Մարտի 2-ի ասուլիսում Գերմանիայի համար սեւորակետը հենց դա էր, եւ Շոլցը չքացրեց Վերաբերնունը, այսուես ձեւակերպեց՝ «աս հղարս եմ այդ առաջելությամբ»: Յնարավոր է սա դիտարկել ֆրանս-գերմանական մրցակցության համատեսում, բայց առավել հավանական է, որ Գերմանիան ձգտում է օր առաջ հասնել այն մայրերո որտեղ Ուսասարան

դիրեցը՝ ուղարկելու համաձաւակը՝ դիրեցը թուլանում էն: Կամ լինել այդ տեղանում՝ կանխելու Ռուսաստանի հետազա մերձեցնան փորձեցը: Չէ՞ որ չի էլ թագոնում, թե «հավաքական Ասիան» իր ուշադրության օղակում է: Ինչո՞ւ հրաժարվի Հարավային Կովկասից: Ազ նախարար **Բերբուդ**, կանցելու Ծոլցը, ինչուն նաեւ Ֆրանսիայի նախագահ **Սակրոնը** ՌԴ Ազ նախարար **Լավրովի** հետ մրցակցելով, Աֆրիկայի հետ Ասիական Երկրներ են մեկնում: Այստեղ իհարկե արժե հիշատակել, որ ՀՀ վարչադեսի հետ Բեռլինում ունեցած համբիդումից հետո, Ծոլցը ԱՄՆ նախագահ **Բայդենի** հետ 1 ժամ դեմ առ դեմ գրույցի համար կտրեց օվկիանոսը՝ առցանց տեսակաղով գրույցը հարմար չնկատելով: Խոստվել են նրան Հայաստան-Արցախ-Աղրեջան հարաբերությունների մասին նաեւ, հայտնի չէ, քանզի գերմանացի լրագրութերի համար էլ գրույցի՝ ռուսուկահինական առանցքային թեման ընդիհանրական ուրվագիծ ունի, իսկ մանրամաս-

Աերը չեն վերծանվել: Այս, որ
Շոլցն ու Բայդենը հենց այդ
օրը Արգախի ճակատագրի
ժուրջ կարող էին խռուել, հա-
վանական է, Մյունխենյան
համաժողովում սկսված Փա-
շինյան-Բայդեն-Ալիեր հան-
դիդումն է հոււում:

Գերմանական
ՁԼՍ-ներին Փաշխյան-
Շուշ ասուլիսը
հետաքրքրեց 2 կետով

ՀՅ վարչադեմի եւ ԳԴՀ կանցլերի մամուլի ասուլիսի լուսաբանումը գտամբ գերմանական երկու լրատվամիջոցներ: «Ոյչէ վելլեն», որի թիրախը առավելաբար արտերկրի ունկնդիրն է, տեսադրել է Հայաստանում ԵՄ առանձին թյուն տեղակայելու խնդիրը: Այստեղից հասկանում ենք, որ առանձինության մաս կազմող գերմանացիների թիվը թեեւ նվազ չէ, բայց չի բացառվում, թե կարող է ավելանալ: Բարուն համաձայն չէ այս առանձինության տեղակայմանը, ոչ էլ Մոսկվան է համաձայն: Բարվի եւ Թուրքիայի հետ առավել սերտ հարաբերություններ կառուցած Բեռլինը կանցլեր Շոլցի ելույթով հնչեցնում է մի միտք ԼՂ ինքնորոշումը, որ միջազգային իրավունքն արտնում է, դրանով ամենայն հավանականությանը հոյն նախադատրաստելով առանձինության թվաբանակի եւ գործառույթների ընդլայնման համար: Տարիներ ի վեր Մինսկի խնդիր անդամ Գերմանիային Բարուն տենչում էր դարձնել համանախագահող երկիր՝ Ֆրանսիայի փոխարեն: Այժմ էլ Գերմանիա-Ալբրետան կատը չի թուլացել: Բայց Բեռլինում հնչ-որ բան շարժվել է՝ Բարվին նաեւ հասկացնում են, թե մասնիչ է ունեն:

Ասովիսի հանդեղ Երկրորդ հետարքությունը ղայմանավորված է ԳՂՀ Տնտեսության նախարար Ռոբերտ Քաբեթի՝ փետրվարին Ռուսաստանի հանդեղ սահմանված ղատժամիջոցների կատարմանը հետեւելու նախանձախնդրությանը: Նախարարի ուշադրությունն էր գրավել այն հանգանանքը, որ ԵՄ-ից, Գերմանիայից արտահանումը թուրթիա, Հայաստան, Վրաստան մեծ ած է գրանցել: Մեկ տարում Գերմանիայից Հայաստան 165 տնկոսով ներկրում է նկատվել, եւ հայսնի է դարձել, որ Ռուսաստան հասնում է այն աղբանքը նաեւ, որը ղատժամիջոցների ցուցակում է: Գերմանական հեռուստաեսության առաջին ալիքի՝ ARD-ի «Օրվա համայնադրամակեր» լրատվականին հենց այդ խնդիրն էր հետարքել, մարդի 4-ին թեմայի լրասարանումը սկսել էր Փաշինյան-Շոլց ասովիսին անդրադառնալով՝ մեջքերումներ անելով Երկու Երկրների կառավարության դեկապարմերի ղատախաններից:

